

26.10.2022

Innspill fra Barneombudet om forslag til lov om kommunenes ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet

Barneombudet viser til Prop 132L (2021-2022) - en ny lov om kommunenes ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet.

Barneombudet er positiv til at det kommer et forslag til lov til behandling i Stortinget. Den nye loven kan etter vårt syn bidra til at vanskeligstilte barnefamilier vil få bedre muligheter til en trygg og stabil bosituasjon.

Vi mener likevel at lovforslaget ikke tar hensyn til barns oppvekstvilkår i stor nok grad, og mener den må endres på enkelte områder. Vi ønsker å formidle våre anbefalinger til Stortinget i forbindelse med behandling av loven.

Hvilke endringer ønsker Barneombudet å få inn i loven?

- Barneombudet foreslår at det i lovens §5 andre ledd tilføyes at kommunene også skal ha en oversikt over behovet for bolig for vanskeligstilte barnefamilier.
- Barneombudet foreslår at det i lovens § 6 tas inn en setning om at «ved bistand til barnefamilier skal barnets behov vurderes særskilt»
- Barneombudet foreslår at det i §7 tredje ledd tilføyes at «ved vurdering av bistand til barnefamilier, skal barns beste og barns rett til å bli hørt sikres».
- Barneombudet foreslår også at det innføres hjemmel for tilsyn med loven. Tilsyn vil gi staten mulighet til å følge opp at kommunene oppfyller de pliktene de har, og tilsyn kan på den måten bidra til regeletterlevelse.

Loven vil omfatte mange barn

I 2019 var det 179 000 vanskeligstilte på boligmarkedet hvorav 78 000 var barn og unge. Antallet har økt de siste årene.ⁱ Det samme gjelder for antall barn plassert i kommunale botiltakⁱⁱ. Dette er en alvorlig trend som omfatter mange barn.

Forskning viser at en stabil bosituasjon, gode boforhold og et godt nabolag kan ha stor betydning for å sikre god oppvekst for barn og unge. Boforhold og nabolag påvirker barn både i barndommen og som voksne. Boligsituasjon påvirker skolegang og skoleprestasjoner, fysisk og psykisk helse, sannsynlighet for utenforskap, deltakelse i fritidsaktiviteter og trygghetsfølelseⁱⁱⁱ. Også barn selv er opptatt av trygge boliger i et trygt område.^{iv} På vei inn i voksenlivet kan boforhold og nærmiljø ha betydning for utdanningsløp, inntekt og yrkesdeltakelse.^v Bolig og nærområde utgjør dermed en viktig ramme for barn og unges oppvekst.

Hvilke rettigheter har barn etter lov og konvensjoner i dag?

Både FNs barnekonvensjon og Grunnloven § 104, pålegger staten en forpliktelse til å vurdere barnets beste og sikre barnets rett til å bli hørt i alle saker som angår dem. De pålegger også staten en forpliktelse til å sikre barn en tilstrekkelig levestandard. Barneombudet mener ut fra dette at staten har en plikt til og et ansvar for å tilpasse lovgivningen på det boligsosiale feltet for å oppfylle barns rettigheter etter både internasjonale konvensjoner inkludert barnekonvensjonen, og etter Grunnloven.

Et barnerettighetsperspektiv i lovverket er nødvendig

I den foreslåtte loven mangler henvisninger til barns rettigheter. Barneombudet påpekte dette i høringsrunden, men ble ikke lyttet til. Dette kan ha sammenheng med at primæransvaret for barnets rett til tilstrekkelig levestandard antas å ligge hos foreldre, og at barn og unge er indirekte brukere av ordningene. Vurderingen er ofte at så lenge barnets foreldre er sikret gjennom ordningen, vil også barnet være sikret.

Konsekvensen av at barns rettigheter ikke er synliggjort i lovene som kommunene har ansvar for, er at kommunene heller ikke henviser til barns rettigheter i saksbehandlingen. Barnets behov blir da som oftest ikke synliggjort i arbeids- og støtteverktøy kommunene bruker.

Siden barn og unge er en forholdsvis stor gruppe av de som er vanskeligstilt på boligmarkedet, mener vi det er viktig at barnerettighetsperspektivet blir synliggjort i den nye loven og i saksbehandlingsreglene.

Barneombudet vil vise til at det tidligere var samme utfordring på utlendingsfeltet. I utlendingsforvaltningen har saksbehandlingen primært vært rettet mot foreldre, med indirekte betydning for barn. Etter at barns beste og barns rett til å bli hørt ble tatt inn i lov, forskrift og saksbehandlingsrutiner, kan vi se en direkte endring i utlendingsforvaltningens praksis overfor barn.

Barneombudet ber komiteen om å sørge for at barneperspektivet blir tatt inn i loven, i tråd med våre forslag til endringer.

Ta gjerne kontakt for meir informasjon. Kontaktperson hos Barneombudet er kommunikasjonssjef Eva Dahle Rabben, eva@barneombudet.no

ⁱ SSB 2019.

ⁱⁱ Lidén, Trætteberg, Ulvik og Skjær, *Kommunale botiltak for barn og unge: En hvit flekk i velferdsstaten*. ISF - Rapport 2018:14.

ⁱⁱⁱ Von Simon og Umblijs, *Boforhold og velferd*. ISF Rapport 2019:2; Strand og Kindt, *Unge i utsatte boområder – en kunnskapsoversikt*. Fafo-notat 2019:24; Magnusson, Turner og Stefansen, *Boforhold blant barnefamilier med lav inntekt*. NOVA notat nr 1/2012; Grønningsæter og Nielsen, *Bolig, helse og sosial ulikhet*. 20 11, Utgitt av Helsedirektoratet, IS-1857, 2011; Hyggen m.fl., *Muligheter og hindringer for barn i lavinntektsfamilier. En kunnskapsoppsummering*. NOVA – Rapport 2018:11.

^{iv} Ungdomspanelet 2020, *Ungdomspaneletts innspill til regjeringens lavinntektsstrategi*; Redd Barnas barnehøring 2020, *Barns innspill til regjeringens lavinntektsstrategi*.

^v Torvik mfl. 2011; Picket & Wilkison, 2018; Bakke & Elstad, 2012, s. 109-110; Helsedirektoratet Rapport IS-2412, *Sosioøkonomisk status og barn og unges psykologiske utvikling*, 2015; Bufdir, Oppvekstrapporten 2017; NAV-rapport nr. 4 *Fattigdom og levekår i Norge. Tilstand og utviklingstrekk*. 2017